

KOPÍ a OŠTĚP

- stejně jako jiné zbraně mohou symbolizovat moc bojovníka, na pohřebišti v Jaroměři v hrobě s bohatou výbavou šperků též velký oštěp

TERMINOLOGIE

- hrot, list, nasazení listu, tulej
- mimo naše území se výjimečně objeví kopí s trnem
- bodka kopí

DĚLENÍ

Podle Vencla 1984:

KOPÍ (e Lanze, -, -n) = velké a těžké hroty → boj zblízka

OŠTĚP (r Speer, -es, -e) = lehčí a menší hroty spíše k házení → boj z dálky

- inverse funkcí nebyla výjimka, účinnější je boj zblízka (Alexandr Makedonský po začlenění Peršanů do svého vojska jim odebral jejich vrhací oštěpy a nahradil je dlouhými makedonskými bodnými kopími)
- používání celodřevěných kopí do novověku

Podle Říhovského 1996:

OŠTĚP – do 10-15 cm

KOPÍ – nad 15 cm délky + dlouhá jezdecká kopí, cca 25-30 cm

Hlavní skupiny podle profilace listu a tuleje:

1. hladký list + hladká tulej (průběžně po celou DB)
2. hladký list + profilovaná tulej (starší PP)
3. profilovaný list + hladká tulej (starší PP)
4. profilovaný list + profilovaná tulej (starší PP)

V rámci hlavní skupiny se dále vydělují Grundformen na základě tvaru listu:

- A. trojúhelníkový list
 - B. zaoblený, oblý list
 - C. plaménkový list
 - D. rombický list
- + další hlediska k vytřídění jednotlivých variant

Podle Šútory 1997:

KOPÍ

- středové žebro (zvyšuje odolnost zbraně proti ohybu při bodnutí), ale vůbec jakékoliv plastické členění hrotu
- dutina tuleje nedosahuje velké hloubky

OŠTĚP

- je modifikován pro dobré letové vlastnosti
- dutina tuleje dosahuje až do hrotu
- čočkovitý hladký nečleněný průřez čepele, čepel se plynule rozšiřuje k rukojeti
- celková délka ratiště se pohybuje okolo 150 cm → kvůli vyvážení

STARŠÍ DB

- nejstarší hrot z depotu z Dyje, BA2 (**PDM 159:30**)
- hrot s plamenovitým listem na kadlubu z Josefova, BA3 - věteřovská kultura → obdobné z maďarovské kultury, ale rombický list

STŘEDNÍ DB

- malý význam hrotů
- na počátku mohylové kultury (Přítluky **PDM 177:23** – oblý list, zdobená tulej)
- v mladší mohylové kultuře již se odráží nástup trendu ze starších PP (**PDM 179:17**)

OBDOBÍ KULTUR PP

- nástup hrotů v hojném počtu (všech variant)

forma s oblým listem [B] (**PDM 188:29, 214:45-46**)

- průběžný výskyt - HA-B

forma s plaménkovým listem [C]

- maximální výskyt v BD-HA1, převažuje skupina 3: profilovaný list s hladkou tulejí (**PDM 180:11, 188:30, 196:26, 203:27**)
- rozšíření je funkční záležitost, má zabránit proniknutí kopí hluboko do těla, typické pro jezdecká kopí
- asi větší účinnost, ale menší odolnost → lámání kopí v místě zúžení
- plaménkové zúžení listu může souviset i s výskytem pancíře

- silný ústup hrotů v HA2
- zvýšení počtu hrotů v HB1, zvláště formy se zaobleným listem [B]
- kopí s podélnými žebry na tuleji (HB)
- opětný nástup hrotů v HB2-3 - výskyt kopí s pravoúhle nasazeným listem
- pravoúhle nasazený list i u dlouhých jezdeckých kopí (hrot kopí delší 25 cm), celková délka jezdeckého kopí s ratištěm 260-270 cm
- jezdecké kopí z Napajedel s výzdobou charakteristickou pro oblast jihoněmecko-švýcarských nákolních staveb (liniemi a obloučky), která se však objevuje i jinde v okruhu PP již během stupně HA, výskyt do HB2

kopí z Kanic - ojedinělý nález kopí původem z Balkánu nebo až dokonce východního Středomoří, datování odpovídá naší mladší době bronzové

HALŠTAT

- jsou známa jen železná kopí, často s výrazným středovým žebrem
- mohou se objevit i velmi dlouhá jezdecká kopí
- výjimečně se objevují kopí z drahých kovů (v Borodinu kopí ze stříbra)

LITERATURA:

- HÖCKMANN, O. 1980: Lanze und Speer im Spärminoischen und mykenischen Griechenland, Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums 27, 13-158.
- ŘÍHOVSKÝ, J. 1996: Die Lanzen-, Speer und Pfeilspitzen in Mähren, Prähistorische Bronzefunde V/2, Stuttgart.
- ŠÚTORA, P. 1997: Vojenství doby bronzové, nepubl. diplomová práce, Brno.
- VENCL, S 1984: Otázky poznání vojenství v archeologii, Archeologické studijní materiály 14, Praha. (kopí a oštěp str. 138)